

ЦИВОВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!

1.

СЕКРЕТНО
Генералното
на съвещание
разрешено е
от 33/84
И. Ставров

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА
КОМИСИЯ ПО НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

НАЦИОНАЛНО СЪБРАНИЕ
Дата: 10.12.1991 г.
Правно основание: № 34, т. 5 от 33/84
Длъжност: началник сектор „З.К. 11“
Име и фамилия: Димитър Димитров
Пол: мъж

ПРОТОКОЛ

На 20 август 1991 г. се състоя съвместно заседание на Комисията по външната политика и Комисията по националната сигурност.

Заседанието беше открито в 16.25 ч. и ръководено от председателя на Комисията по национална сигурност г-н Димитър Йончев.

Към протокола се прилага списък на присъстващите.
Заседанието протече при следния

ДНЕВЕН РЕД:

1. Относно писмо на министър-председателя на Турция до министър-председателя на България.

***

ПРЕДС. ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ уведоми комисиите, че, в изпълнение на взетото от тях решение на сутрешното заседание, е поканил министър-председателя Димитър Попов за участие в обсъждането на въпроса. Министър-председателят е приел и е дошъл в Народното събрание. Току-що обаче е съобщил, че моли комисиите да не го чакат, като е изтъкнал, че г-н Виктор Вълков като негов заместник и министър на външните работи би могъл да се срещне с двете комисии. Министър-председателят смята за достатъчно, че е предоставил писмото на комисиите.

На въпрос как смята да реагира, Д. Попов отговорил, че може въобще да не обърне внимание на писмото, или да отговори в коректен тон, че въпросът е изцяло от компетенциите на съда и че съжалява, че този негов пръв контакт с министър-председателя на Турция не може да се характеризира като доброжелателен от турска страна.

Според ПРЕДС. ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ от промяната в реакцията на министър-председателя спрямо поканата на комисиите възникват някои въпроси. Предметът на обсъждане е много сериозен. Един ден министър-председателят може да бъде запитан как е реагирал на това писмо. Писмото определено го поставя в нелепо положение. По Конституцията той не може да се меси в работата на съда. Но има хора от висшата изпълнителна власт, които са ангажирани с това писмо. Димитър Попов смята, че точно преди посещение на В. Вълков в Турция една остра реакция е рискована. Той изтъкнал, че си поема ангажимента за своята реакция, както и че въпросът е външнополитически и комисиите, ако желаят, да поканят В. Вълков и да обсъждат.

ИВАН НЕВРОКОПСКИ изрази остър протест срещу отказа на министър-председателя да се срещне с комисиите, или поне с техните ръководства, ако има някакви свои съображения.

Той заяви, че държи Д. Попов да бъде уведомен за протеста му срещу подобно отношение към комисиите.

ИВАН ИВАНОВ изцяло го подкрепи и квалифицира поведението на Д. Попов като абсолютно непростимо.

7

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ поясни, че по въпроса за позицията няма конфликт между комисиите и министър-председателя.

БЛАГОЙ ДЕЧЕВ изтъкна, че позицията на Д. Попов трябва да се оценява в контекста на цялата сложност на проблема.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ напомни, че министър-председателят е изпратил писмото до комисиите по настояване на техните ръководства.

ФИЛИП ИШПЕКОВ предложи, ако няма възражения, двете ръководства да изразят от името на комисиите недоволство от това, че министър-председателят не ги е зачел.

Освен това, очерталото се становище на комисиите по писмото да бъде предадено на Д. Попов - не за да знае той как да действа, а за да бъде осведомен.

ИОВЧО РУСЕВ изтъкна, че право на Д. Попов е да решава дали да се яви пред комисиите или не. Но комисиите са длъжни да вземат отношение по този акт.

Той предложи да се обсъди дали да се даде гласност на документа. Грешка би било да не се заеме позиция, все едно че нищо не е станало. Писмото е факт с огромно значение за сигурността и стабилността на България. Ако запазят мълчание, комисиите ще се превърнат в съучастници.

ИВАН НЕВРОКОПСКИ окачестви отношението на министър-председателя към комисиите като пренебрежително и обидно. Като представител на изпълнителната власт той е подчинен на Народното събрание и е задължен да се яви, за да се обсъди въпросът.

ИОВЧО РУСЕВ заяви, че би било грешка, ако писмото не получи публичност. Обществеността, народът трябва да знаят истината, да знаят с какъв тон ни се говори.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ изрази становище, че комисиите са извървели своята част от пътя към министър-председателя, повече нищо не биха могли да му наложат.

Въпросът сега се оформя така: дали да се даде писмото на журналистите, за да се подготви общественото мнение.

ПЕТКО ГЕОРГИЕВ квалифицира невявяването на Д. Попов като нещо много сериозно, макар че решението как да действа си е негово суверенно право, след като той е получател.

Той се изказа против предложението комисиите да пишат становище и да го дават на министър-председателя.

Ораторът предложи Д. Попов да се покани повторно и настоятелно, а междувременно да се обмисли какви групи въпроси ще поставят комисиите пред него.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ напомни, че предложението на Д. Попов е да бъде поканен Виктор Вълков като негов заместник и министър на външните работи.

Според ЖАН ВИДЕНОВ въпрос от тази важност би трябвало да се обсъди най-малкото съвместно от правителството и ръководствата на двете комисии. По всичко изглежда обаче, че този вариант няма да се реализира и обсъждане на създалата се ситуация с ръководството на Министерския съвет няма да има. Във връзка с това той подкрепи предложението на Ф. Ишпеков - да се изрази официално пред Д. Попов недоумение от факта, че по въпрос от такова естество не се намери за възможно градивно и конструктивно обсъждане с комисиите. Освен това, да му се съобщи резултата от обсъждането на въпроса в комисиите, а именно: първо, въпросът за регистрирането е въпрос на независимата съдебна система, и,

/

второ, това е въпрос, който не може да се включва в обхвата на двустранните ни отношения с която и да било държава.

Според ИОВЧО РУСЕВ, ако в близките дни ДПС бъде регистрирано, ще има основания да се мисли, че Д. Попов все пак се е намесил.

АТАНАС МИХАРИЛОВ заяви, че нито е политично от страна на министър-председателя, нито е в неговите прерогативи така да унижава комисиите, отказвайки да се яви пред тях.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ изтъкна, че досега не е имало прецедент от такъв характер. Д. Попов прие поканата преди няколко часа, дойде до залата, но след разговор с председателя на Народното събрание се оформи становището му, че не трябва да бъде тук пред комисиите.

ЖАН ВИДЕНОВ изтъкна, че съгласно чл.чл. 124, 125, 126 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание Д. Попов е задължен да се яви пред комисиите, за да бъде изслушан, "на определеното място и време". Единствената неспазена процедурна разпоредба е, че поканата (съобщението) не му е връчена чрез службите на Народното събрание, а е бил поканен в телефонен разговор.

ДИМИТЪР АРНАУДОВ предложи дискусиата да придобие по-прагматична насоченост. Регистрирането на ДПС може да бъде факт още утре. В течение на година и половина проблемът ДПС владееше много умове. Настъпил е моментът по този проблем да се вземе ясно отношение от всяка политическа сила.

Ако утре ДПС бъде регистрирано, как ще се обясни на хората, че Народното събрание, комисиите не нарушават Конституцията? Това е реалният проблем. При фактите, с които комисиите разполагат, при фактите, които са на разположение в прокуратурата за дейността на ДПС, трябва да се вземе решение това писмо да бъде публикувано.

Ораторът заяви, че накар и да не е член на комисиите, си позволява да им предложи да гласуват дали да се даде писмото за публикуване или не. В това писмо ясно проличава, че движението е на верска основа, т.е. няма място в страната.

Според СТЕФАН ГАЙТАНДЖИЕВ е ясно, че Димитър Попов желае разгласяването на писмото, но това да не стане от него. БСП също има интерес от такова разгласяване и вече го направи два пъти – на вчерашния брифинг на БСП и днес преди малко в пленарната зала в изказване на Иван Генев.

Ораторът не намира за много уместно точно комисиите да разгласяват писмото. Не бива да се раздухва конфликт с други страни, а освен това дали не става дума за закулисно подтикване от някого точно Народното събрание да повдигне въпроса. Работа на съда е да преценява и да решава. Нетолерантен ход би било двете комисии да се намесват.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ отбеляза, че остава скрит на заден план актът на груба обида на нашата страна от страна на Турция.

ИРИНА БОКОВА изрази съгласие със Ст. Гайтанджиев. Има опасност комисиите да попаднат в клопка, поставена от Д. Попов. Той е бил длъжен или да дойде, или сам да изпрати свой представител, а не да препоръчва на комисиите да канят В. Вълков. Очевидно министър-председателят разчита чрез комисиите да се получи реакцията, която може би сам споделя. Навярно е грешка, че заседанията на комисиите са винаги

А

закрити и никога не се допуска пресата. Тя предложи все пак да се помоли Д. Попов да изпрати свой представител - Виктор Вълков например. Още повече, че В. Вълков заминава за Турция - как ще се държи там, какво ще говори по този въпрос?

РУМЕН ДАНОВ изрази становището, че се очертават две линии на поведение - сериозна и несериозна. Несериозната е комисиите да се обиждат, че Д. Попов не ги е удостоил с присъствието си, че М. Йълмаз ни е обидил и да се съчинява писмо-отговор. Втората линия - сериозната, политическата, е ще съдействуват ли комисиите за решаване на проблема. А проблемът е ще допусне ли Народното събрание нарушаване на Конституцията, която е приело. Този проблем не е само на изпълнителната власт, нито само на двете комисии, нито на министъра на правосъдието. При сегашната кипяща и ферментираща политическа обстановка изпълнителната власт и другите видове власти не са самостоятелни, както пише в Конституцията. Намесват се различни фактори. Може да осъннем изненадани.

Според ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ разговорът трябва да продължи след като утре се разбере какво е станало в съда. Той изтъкна, че не е склонен да подценява първия аспект - обидата. Налице е сериозно посегателство, дори за балканските нрави и традиции - да ни определят отвън какви партии да има в страната.

ИВАН НЕВРОКОПСКИ напомни, че утре В. Вълков заминава за Турция. Ако се публикува писмото, какво ще прави той там?

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ сподели своите опасения, че правителството няма готово становище по писмото.

КРАСИМИР НИКОЛОВ изрази несъгласие с предположението на Ст. Гайтанджиев за поставяне на клопка от страна на Д. Попов. Няма никакъв проблем едно писмо да стигне до пресата и, ако това е била целта на министър-председателя, той е можел да го направи.

Според оратора, Д. Попов иска да каже на комисиите, че въпросът не е от негова компетентност, а е въпрос на президента и на министъра на външните работи; затова и не е дошъл пред комисиите.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ сподели, че Д. Попов му е казал, че би било добре президентът да се ангажира със становище.

ДИМИТЪР АРНАУДОВ предупреди, че ако сега комисиите замълчат и утре ДПС бъде регистрирано, веднага ще последва реакция. Съдът с пълно основание може да запита защо едно такова писмо не е огласено. То само по себе си говори красноречиво за същността на ДПС. А иначе в програмата на ДПС няма една запетайка, за която съдът да се хване. Как ще бъде спряна тази партия, ако веднъж бъде регистрирана, как ще се предотврати участието ѝ в изборите? Реакцията ще бъде много остра. На кого е нужно да има остра реакция и да избухнат етнически конфликти?

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ отбеляза, че въпросът за регистрирането е само и изключително от компетентността на съда. Как биха могли комисиите да му внушават становище? Не може обаче да се прескочи въпросът, че писмото представлява гръбна намеса във вътрешните работи на България. Народното събрание е компетентно да излиза със становище по тези неща, независимо че не е получател на писмото. Той предложи двете комисии да оформят становище и веднага да го предоставят на пресата.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ обобща разискванията до момента и предложи:

1. Председателите на двете комисии да уведомят Димитър Попов за оформилите се позиции.

2. Писмото да се публикува. Публикуването ще говори само за себе си и ще изрази оформилото се становище.

3. Да се настоява пред Бюрото на Народното събрание за ускоряване реалното създаване на конституционния съд.

КРАСИМИР НИКОЛОВ отбеляза, че елементарната учтивост изисква Д. Попов да реши дали писмото да се публикува.

Според ЖАН ВИДЕНОВ не може публикуването да става с решение на комисиите. Не е редно по такъв въпрос да се взема решение. Освен това, може да се счита за сигурно, че така или иначе писмото ще се появи в печата.

КЛАРА МАРИНОВА изрази увереност, че писмото ще бъде публикувано и дори ѝ е известно в кои точно два вестника това ще стане. След като ще излезе в печата, възможно ли е комисиите да се правят, че не знаят за него? Необходимо е в 20-30 реда комисиите да си кажат становището - груба намеса във вътрешните работи, и то също да се публикува. Дискусията по проблема за регистрирането на ДПС може да се отложи поне до утре.

МИРОСЛАВ ДЪРМОВ изрази съмнение, че точно преди заминаването на Виктор Вълков за Турция публикуването на писмото би допринесло за подобряването на отношенията между България и Турция.

ДИМИТЪР ПЕНЧЕВ изтъкна, че писмото е намеса във вътрешните работи, а регистрирането на ДПС би представлявало антиконституционен акт.

НИКОЛАЙ ДРУМЕВ изрази съжаление, че емоциите и оттам пресилването на нещата вземат връх. Писмото е отправено лично до Димитър Попов - той има достатъчно и власт, и авторитет, и умение, за да се справи сам с това положение. Защо трябва парламентът да се ангажира с всичко?

Ораторът предложи да се поговори с министър-председателя, като за осъществяване на този разговор се прояви по-голяма твърдост и настойчивост, и ако реакцията му е достатъчно адекватна, комисиите да не реагират.

ЖАН ВИДЕНОВ предложи да се вземат мерки, предвид на това, че информацията може да изтече и без комисиите да са решавали писмото да се публикува. Те да бъдат следните:

1. Писмено или устно да се изрази пред Димитър Попов това, около което комисиите са категорични - във връзка с невявяването му на заседанието, както и по отношение на писмото.

2. Да се даде мандат на председателите на двете комисии да излязат по радиото и телевизията и да запознаят българската общественост с проблема и обсъждането му в комисиите.

3. По повод на този проблем да се постави въпросът за създаването на Конституционния съд, тъй като съгласно новата Конституция Народното събрание не може да се произнася по въпроса за конституционност. Освен всичко друго Конституционният съд е нужен и за изборите.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ЙОНЧЕВ изрази опасение, че с излизането в средствата за масова информация може на практика да се "обяви война" на министър-председателя.

6

ФИЛИП ИШПЕКОВ предложи комисиите да дадат съгласие за следното:

- 1. Да не се взема решение за публикуване на писмото.
- 2. Ръководствата на комисиите да информират министър-председателя за оформилото се мнение на комисиите, както и че писмото, така или иначе, ще бъде публикувано. Да се изрази пред него огорчение, че не е дошъл, за да се оформи становище съвместно.

3. Категоричната оценка на комисиите да бъде, че писмото представлява груба намеса във вътрешните работи, че то е обидно за България и нейния министър-председател.

Според оратора не би било правилно да се делегират пълномощия на когото и да било да излиза по радиото и телевизията, защото реално такова действие ще се окаже насочено срещу министър-председателя.

РУМЕН ДАНОВ подкрепи предложенията, като изрази опасения единствено да не се окаже, че комисиите се оправдават за изтичането на информация.

ФИЛИП ИШПЕКОВ прие бележката.

ПРЕДС. ДИМИТЪР ИОНЧЕВ допълни, освен другото, че Димитър Попов да се каже и, че пропъкнало би работило всяко едно негово мълчание от ятре нататък.

ФИЛИП ИШПЕКОВ предложи, ако няма други бележки и допълнения, комисиите да се обединят около такова становище. Предложението беше прието единодушно.

* * *

Заседанието беше закрито в 17.20 часа.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

ДИМИТЪР ИОНЧЕВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА:

ФИЛИП ИШПЕКОВ

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА

ПРИСЪСТВЕНА КНИГА

на заседанието на комисията, състояло се
на 20 август 1991 г. 16:00

Председател

ФИЛИП БОРИСЛАВОВ ИШПЕКОВ

.....

Заместник-председател

МИХАИЛ ИВАНОВ ПЕТКОВ

М. Петков
.....

Секретар

ХРИСТО ИВАНОВ ХРИСТОВ

.....

Ч Л Е Н О В Е:

1. АЛЕКСАНДЪР ВАСИЛЕВ ЛИЛОВ

.....

2. АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ ДИМОВ

.....

3. АНДРЕЙ КАРЛОВ ЛУКАНОВ

.....

4. АТАНАС НЕДЕЛЧЕВ МИХАЙЛОВ

А. Михайлов
.....

.....

6. БОЙКО ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ

.....

7. БОЙКО ТРАЙЧОВ КОСТОВ

Б. Костов
.....

8. ВЛАДИМИР ХРИСТОВ СОТИРОВ

В. Сотиров
.....

9. ГЕОРГИ ИВАНОВ ИВАНОВ

.....

10. ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ПЕНЧЕВ

Д. Пенчев
.....

11. ДИМИТЪР ИВАНОВ БАТАЛОВ

.....

12. ДРАГОМИР ПАВЛОВ ДРАГАНОВ

.....

20 август 1991 г.

54

2.

13. ЕЛЕНА БОРИСЛАВОВА ПОПТОДОРОВА .....

14. ЖАН ВАСИЛЕВ ВИДЕНОВ .....

15. ИВАН ГЕОРГИЕВ ГЕНОВ .....

16. ИВАН КИРИЛОВ ПАЛЧЕВ .....

17. ИРА ИЛИЕВА АНТОНОВА .....

18. ИРИНА ГЕОРГИЕВА БОКОВА .....

19. ЙОВЧО МАРИНОВ РУСЕВ .....

20. КЛАРА ВЪЛОВА МАРИНОВА .....

21. КРАСИМИР АНДРЕЕВ ПРЕМЯНОВ .....

22. КРАСИМИР ИВАНОВ НИКОЛОВ .....

23. ЛЕА ПЕПО КОЕН .....

24. ЛЮБОМИР ЛАЛОВ ИВАНОВ .....

25. МИЛАН ДРЕНЧЕВ ЛАЗАРОВ .....

26. ОГНЯН ДИМИТРОВ ПИЩИКОВ .....

27. ПЕТКО ЛЕОНИДОВ ТЪРПАНОВ .....

28. ПЕТЪР АНТОНОВ ДЕРТЛИЕВ .....

29. ПЕТЪР ГЕОРГИЕВ БАШИКАРОВ .....

30. ПЕТЪР КИРИЛОВ БЕРОН .....

31. РУМЕН ПЕТРОВ ДАНОВ .....

32. РУМЕН СЛАВЕЙКОВ СЕРБЕЗОВ .....

33. ТОДОР КОЛЕВ КОСТОВ-КАВАЛДЖИЕВ .....

34. ТИМОТЕЙ ТИМОТЕВ .....

35. ФИЛИП ГЕОРГИЕВ БОКОВ .....

36. ЮНАЛ САИД ЛЮТФИЕВ .....

